

ANA M. JOVANOVIĆ*
KATEDRA ZA ORIJENTALISTIKU
FILOLOŠKI FAKULTET UNIVERZITETA U BEOGRADU

REČI ZA DELOVE TELA U SLOŽENICAMA I IDIOMATSKIM IZRAZIMA KINESKOG JEZIKA KOJIMA SE IZRAŽAVAJU APSTRAKTNI KONCEPTI U VEZI S LJUDSKIM KARAKTEROM I STAVOM¹

Cilj ovog rada jeste da pruži pregled načina na koji se u kineskom jeziku izražavaju apstraktni koncepti „karakter” i „stav” i to posredstvom složenica i izraza koji kao jednu gradivnu morfemu imaju neku od reči za delove tela. U njemu su izneti rezultati istraživanja koja su sproveli lingvisti u Kini i van nje, ali i uvidi do kojih je u sopstvenoj analizi došla autorka ovog teksta. Konkretnije rečeno, u radu je data analiza složenica i izraza izgrađenih od somatizama 骨 (/gǔ/, kost, kosti), 心 (/xīn/, srce), 脸/面 (/liǎn/miàn/, lice), 眼/目 (/yǎn/ mù, oko, oči) i 口 (/kǒu/, usta) i kognitivnih mehanizama koji su zaslužni za proširenje njihovih značenja. Pored toga, rad pruža i preliminarno poređenje kineskog sa srpskim i engleskim jezikom koje potvrđuje da između njih postoji sličnost na kognitivnom planu.

Ključne reči: apstraktni pojmovi reči za delove tela (somatizmi) metafora metonimija konceptualizacija

1. Uvod

Reči za delove tela (somatizmi) i u kineskom jeziku, pored osnovnog, imaju niz proširenih značenja koja su se razvila zahvaljujući nekom od mehanizama semantičkih proširenja (metonimija, metafora ili kombinacija ta dva), ili se pak, spajajući se s drugim rečima, koriste u

* jovanna762004@yahoo.com

¹ Ovaj rad zasnovan je na potpoglavljima 7.1, 7.2 i 7.3 autorkine neobjavljene doktorske teze pod naslovom 概念隐喻论与汉语人体词及其相关表达研究——“人体”在概念化过程中的作用, odbranjene decembra 2009. godine na Pekinškom Normal univerzitetu.

građenju složenica i fraza čije značenje prevazilazi domen osnovnog, telesnog iskustva (卢 2003, 赵 2007, Jovanović 2009 i dr.). Po Lenekeru (Langacker 1987: 148), kognitivni domeni (cognitive domains) mogu se podeliti na dva tipa, i to: na osnovne (basic domains) i apstraktne (abstract domains), pri čemu osnovni domeni, direktno zasnovani na čovekovom telesnom iskustvu, obuhvataju bazične koncepte u vezi s prostorom, materijom, (fizičkom) silom, čulima (kao što su, recimo koncepti „boja” u domenu vizuelne percepcije, „čvrstoće” u taktilnom domenu, „visine tona” u domenu audio percepcije i tome slično), ili pak različitim telesnim osećajima poput bola, gladi i drugim (prema Croft, Cruise 2006: 24). Sa druge strane, pod apstraktnim domenima obično se podrazumevaju, između ostalih, kognitivne funkcije (kao što su mišljenje, razumevanje, shvatanje i dr.), kompleksni domeni ljudskih osećanja (ljubav, mržnja, sreća, tuga i dr.) ali i mnogi drugi među kojima su za naš rad posebno važni: karakter i stav. Ju Ning (Yu Ning 2001, 2004, 2009), Džang Đijenli (张建理 2003), Sun Hungđen i Džao Hungbo (孙红娟, 赵宏勃 2007), Sijang Erlan (向二兰 2007), Ći Dženhai i Vang Jina (齐振海, 王义娜 2007) i Tan Sijugui (覃修桂 2008) samo su neki od autora koji su se u svojim radovima dotakli uloge pojedinih somatizama (na primer reči 眼 /yǎn/, oko, oči; 脸/面 /liǎn/miàn/, lice i 心 /xīn/, srce) u građenju složenica i izraza kojima se označavaju apstraktni pojmovi „karakter” i „stav”. U ovom radu, a zasnivajući se na rezultatima gorenavedenih istraživanja, biće data analiza složenica i izraza izgrađenih od reči za delove tela kojima se izražavaju koncepti u vezi sa nečijim „karakterom” ili „stavom” prema nekome ili nečemu. U prvom odeljku bavićemo se izrazima koji označavaju „karakter” i „karakterne osobine” a u čijem građenju učestvuju somatizmi 骨 (/gǔ/, kost, kosti), 心 (/xīn/, srce) i 脸/面 (/liǎn/miàn/, lice), dok će u drugom biti reči o leksemama i idiomima kojima se označava „stav” a koje su izgrađene od somatizama 眼/目 (/yǎn/mù, oko, oči) i 口 (/kǒu/, usta). U cilju ilustracije postojanja slične kognitivne strategije i u drugim jezicima, u četvrtom odeljku daćemo primere iz srpskog i engleskog. Poslednji deo rada jeste zaključak u kome će biti iznete i neke ideje o mogućim daljim izučavanjima ove teme.

Kao izvori jezičke građe neophodne za ovo istraživanje korišćeni su kinesko-engleski rečnik 《汉英词典》(修订版缩印本) iz 1997. godine (u tekstu skraćeno KER) i monolingvalni rečnik savremenog kineskog jezika 《现代汉语词典(第5版)》 iz 2005. godine (u tekstu skraćeno KKR). Leksički primeri koji su dati u tekstu, osim ukoliko to nije drugačije naznačeno, preuzeti su iz ovih izvora, a objašnjenja njihovog značenja predstavljaju autorkin prevod u njima datih objašnjenja. Primeri iz srpskog jezika i njihova objašnjenja preuzeti su iz monolingvalnog *Rečnika srpskohrvatskoga književnog jezika* (u tekstu skraćeno RSKJ), dok engleski

primeri i objašnjenja njihovog značenja (osim ukoliko nije drugačije naznačeno) potiču iz *Srpsko-engleskog frazeološkog rečnika* (skraćeno SEFR).

2. Složenice i izrazi kojima se izražavaju koncepti u vezi s „karakterom”

U građenju složenica i izraza koje označavaju koncepte u vezi s nečijim „karakterom” učestvuju somatizmi 骨 (/gǔ/, kost, kosti), 心 (/xīn/, srce) i 脸/面 (/liǎn/miàn/, lice).

Somatizam 骨 (/gǔ/, kost, kosti) jedna je od onih reči za delove tela koje direktno proširuju značenje sa domena telesnog na apstraktni domen ljudskih karakternih osobina. Prema *Vang Lijevom rečniku klasičnog kineskog jezika* (《王力古汉语字典》), kao drugo značenje reči 骨 (/gǔ/, kost, kosti), navodi se značenje „ljudski karakter, temperament”² (王 2000: 1694). U etimološkom rečniku karaktera 《汉字源流字典》 Gu Jenkui ističe da je razlog zbog koga se somatizam 骨 (/gǔ/, kost, kosti) može „metaforički koristiti da označi nečiji karakter i narav (upravo) potporna uloga ovog dela ljudskog tela” (谷 2003: 461)³. Shodno ovim objašnjenjima, somatizam 骨 (/gǔ/, kost, kosti) se sreće i u određenom broju složenica savremenog kineskog jezika kojima se označava „karakter”, što je ilustrovano sledećim leksemama:

- 1) 风骨 fēngǔ (KER): 1. snaga karaktera⁴;
- 2) 傲骨 àogǔ (KER): nesavitljiva kičma —nepopustljiv karakter;
- 3) 媚骨 mèigǔ (KER): poniznost, pokornost;
- 4) 骨气 gǔqì (KER): snaga karaktera, čestitost;
- 5) 骨力 gǔlì (KKR): 2. snažan, nepokolebljiv duh/ karakter;

Povezivanje koncepta 骨 (/gǔ/, kost, kosti) (iz domena telesnog) sa karakternim osobinama čoveka (koje pripadaju domenu apstraktnih pojmova) u biti je rezultat metaforičkog mišljenja koje, prema Lejkofu i Džonsonu (Lakoff & Johnson 1980: 6), u najvećoj meri karakteriše misaone procese čoveka.

Jednosložna reč 骨 (/gǔ/, kost, kosti), koja vodi poreklo iz klasičnog jezika, u savremenom kineskom ima svog parnjaka u vidu dvosložne reči 骨头 (/gǔtòu/, kost, kosti), koja i sama ima prošireno značenje „moralni karakter, integritet” (KER). Ova reč takođe učestvuje u građenju drugih složenica sa sličnim značenjem, što je ilustrovano sledećim primerima:

² “二. 人的气概、品格。”(王 2000: 1694; autorkin prevod).

³ “骨头起支撑作用，故又比喻 3) 人的品质、气概 (...)” (谷 2003: 461; autorkin prevod)

⁴ Neke od ovih leksema su polisemične. U tekstu će biti davana samo značenja relevantna za temu kojom se bavimo.

- 6) 硬骨头 yìnggǔtóu: (doslovno: čvrst – kost/kosti), tj. (KER) srčana, neustrašiva, nepokolebljiva osoba;
- 7) 软骨头 ruǎngǔtóu: (doslovno: mek – kost/kosti), tj. (KER) neodlučan čovek, beskičmenjak, kukavica;

U primerima 6) i 7) zapažamo i prisustvo dva koncepta iz gorepomenutog bazičnog, taktilnog domena (čvrstoća i mekoća), koji takođe razvijaju preneseno značenje. Smatramo da je u slučaju ova dva koncepta, za njihovo preslikavanje sa domena fizičkog na domen mentalnog zaslužna konceptualna metafora OSOBINE SU FIZIČKE OSOBINE (PROPERTIES ARE PHYSICAL PROPERTIES) (Lakoff, Espenson & Schwartz, Master Metaphor List, 1991: 13), posredstvom koje koncept „čvrst” dobija apstraktno značenje „nepopustljiv”, dok koncept „mek” dobija značenje „(kog je) lako pokolebati”.

Drugi somatizam koji se sreće u složenicama i izrazima koji označavaju koncepte u vezi s ljudskim „karakterom”, „temperamentom” i „prirodom” jeste somatizam 心 (/xīn/, srce). Njegovo učešće u građenju ovih leksema ne čudi budući da se u kineskoj kulturi „srce” smatra sedištem čovekovog mentalnog i emotivnog života, uključujući i moralne karakteristike i karakter (Yu 2009: 104, 292). Ilustraciju takve upotrebe ovog somatizma predstavljaju sledeći leksički primeri:

- 8) 心性 xīnxìng (KER): narav, raspoloženje, karakter;
- 9) 心直口快 xīnzhí-kǒukuài (KER): iskren i direktan, otvoren;
- 10) 直心眼儿 zhíxīnyǎnr (KER): iskren, otvoren, direktan;
- 11) 实心眼儿 shíxīnyǎnr (KER): 1. iskren i ozbiljan; 2. iskren i ozbiljan čovek;
- 12) 死心眼儿 sǐxīnyǎnr (KER): 1. svoje glav, tvrdoglav kao mazga; 2. svoje glav, tvrdoglav čovek;

U svim ovim izrazima reč je o proširenoj upotrebi reči 心 (/xīn/, srce) zasnovanoj na konceptualizaciji ovog organa kao centra emotivnog i duhovnog života čoveka. Prema mišljenju Či Dženhajja i Vang Jine (齐振海, 王义娜 2007) somatizam 心 (/xīn/, srce) se posredstvom metonimije koristi da označi čitav niz apstraktnih pojmova, i to: karakter i osobine, hrabrost, emocije, stav, mišljenje, pamćenje i ljubav (str. 63–64). Ovo njihovo objašnjenje kompatibilno je s Ju Ningovim zaključkom da se „posredstvom metonimije POSUDA ZA ONO ŠTO SE U NJOJ NALAZI (CONTAINER FOR CONTAINED) (ovaj somatizam) koristi da označi nečije misli i emocije”⁵ (Yu 2009: 287), s tim što se osim ovih apstraktnih koncepata o kojima on govori, može primeniti i na apstraktni

⁵ (...), and by metonymy CONTAINER FOR CONTAINED it also refers to one's thoughts and feelings”. (Yu 2009: 287; autorkin prevod)

pojam ljudskog karaktera. Mi se slažemo sa ovim objašnjenjima, ali bismo napomenuli još i to da se u leksemama 11) i 12) osim metonimijskih proširenja somatizma 心 (/xīn/, srce) uočava i metonimijsko proširenje složenice kao celine, pri čemu se osobine „iskrenost”, „svojeglavost” i „tvrdoglavost”, koriste da označe osobu koja te osobine poseduje.

Kao što je u Uvodu već bilo pomenuto, somatizmi 脸/面 (/liǎn/miàn/, lice) se takođe pojavljuju u složenicama i idiomatskim izrazima kojima se označava „karakter”, a jedan od autora koji je detaljno analizirao vezu između „lica” i ljudskog „karaktera” bio je Ju Ning (Yu 2001: 4–9). S obzirom na činjenicu da je u svom radu Ju već dao izuzetno iscrpna objašnjenja s kojima se mi u potpunosti slažemo, u nastavku ćemo ukratko izložiti način na koji je on objasnio tu vezu. Prema Juu veza između lica (na kome se vrlo često očitavaju čovekova osećanja) i karaktera nije direktna, već posredna jer se uspostavlja zahvaljujući vrlo bliskoj povezanosti karaktera i osećanja s jedne, i osećanja i izraza na čovekovom licu s druge strane (Yu 2001: 6–7). Posebno važno mesto u procesu nastanka složenica koje kao gradivnu morfemu imaju somatizme 脸/面 (/liǎn/miàn/ lice), a odnose se, indirektno, na nečiji karakter, ima koncept „stida” i „srama” (Yu 2001:7). Drugim rečima, to da li je neko sklon stidu tj. sramu, zavisi od njegovog karaktera, pa se metaforičkim izražavanjem osećanja stida posredstvom osobina nečijeg lica (ili kože nečijeg lica), uspostavlja i veza sa apstraktnim konceptom „prirode” i „karaktera” (Yu 2001: 7, 9). Ju Ning na taj način objašnjava, između ostalih, i dolenađene primere:

- 13) 脸皮厚⁶ liǎnpí hòu: (debelokožan), tj. neosetljiv, besraman;
- 14) 脸薄 liǎnbáo: (tanke kože lica), tj. stidljiv, snebivljiv, osetljiv;
- 15) 脸嫩 liǎnnèn: (nežnog lica), tj. sramežljiv, stidljiv;
- 16) 面软 miànrǔan: (mekog lica), tj. osetljiv, stidljiv, snebivljiv;⁷

3. Složenice i izrazi kojima se izražava „stav” i mehanizmi koji u tom procesu učestvuju

Stav pojedinca prema drugim ljudima, društvu ili stvarima, izražava se najčešće u načinu ponašanja prema njima. Ovo osnovno iskustvo svakodnevnog života, uticalo je na formiranje metonimijskih mehanizama u našoj kogniciji posredstvom kojih se lekseme ili idiomi kojima se

⁶ Lekseme od broja 13) do 16) navedene su kao primeri ove kognitivne strategije u Juu (Yu 2001: 7), pod stavkom (10) d, e, f, h. Objašnjenja značenja na srpskom jeziku autorkin su prevod tih objašnjenja.

⁷ Detaljno o vezi „lica” i karaktera videti: Yu, Ning. 2001. What does our face mean to us. *Pragmatics and Cognition* 9(1), 4–9.

naizgled opisuju pojedini načini ponašanja, koriste da označe stavove čija su spoljašnja manifestacija. Konkretnije rečeno, u ovim slučajevima na delu je konceptualna metonimija NAČIN OZNAČAVA STAV (MANNER FOR ATTITUDE) i na njoj zasnovana metaforička preslikavanja, o čijoj je manifestaciji takođe govorio Ju (Yu 2004: 671–675) u vezi sa sledećim složenicama i idiomatskim izrazima u kojima se kao konstitutive morfeme nalaze somatizmi 眼/目 (/yǎn/mù, oko, oči), a kojima se izražava promena stava prema nekome ili nečemu:

- 17) 刮目相看⁸ guā mù xiāng kàn: gledati nekog drugim očima, odnositi se prema nekome s više poštovanja;
- 18) 反目 fǎnmù: posvađati se;
- 20) 目中无人 mù zhōng wú rén: smatrati svakoga manje vrednim od sebe, biti ohol, uobražen;
- 21) 目空一切 mù kōng yī qiè: smatrati sve i svakoga nedostojnim pažnje, biti ohol;
- 22) 另眼相看 lìng yǎn xiāng kàn: gledati na nekoga s posebnim poštovanjem, na poseban način se odnositi prema nekome; gledati na nekoga drugim očima, imati bolje mišljenje o nekome;
- 23) 冷眼相看 lěng yǎn xiāng kàn: biti hladan prema nekome;
- 24) 冷眼相待 lěng yǎn xiāng dài: biti hladan prema nekome;
- 25) 冷眼旁观 lěng yǎn pángguān: neizainteresovano posmatrati, posmatrati sa strane;

Drugim rečima, svi gorenavedeni primeri konkretne su realizacije kognitivne strategije po kojoj se načini posmatranja neke stvari ili osobe koriste u prenesenom smislu da označe stav i mišljenje koje o toj stvari ili osobi imamo. Nadovezujući se na gorepomenuto istraživanje, analiza složenica i izraza savremenog kineskog jezika (孙 i 赵 2007; 覃 2008; Jovanović 2009) pokazala je da ta ista kognitivna strategija može da posluži i u objašnjenjima još nekih leksema, izgrađenih kako od somatizama 眼/目 (/yǎn/mù, oko, oči), tako i od somatizma 口 (/kǒu/ usta). Pogledajmo najpre sledeće primere:

- 26) 白眼 (看人) báiyǎn (kàn rén) (KER): prezriv, ohol, drzak; prezrivo nekog gledati; gledati nekog s visine;
- 27) 青眼 qīngyǎn (KKR): gledati nekog pravo u oči (čime se izražava dopadanje ili poštovanje prema nekome, uvažavanje nekoga);
- 28) 赞不绝口 zàn bù jué kǒu (KER): biti pun hvale;

⁸ Lekseme od broja 17) do 25) navedene su kao primeri u Juu (Yu 2004: 671, 672, 673, 674) pod brojevima: (14)d; (16)d; (20)b, c i (22) a,b,c,d. Objašnjenja značenja na srpskom jeziku autorkin su prevod tih objašnjenja.

Sve ove lekseme, na prvi pogled opisuju određene radnje i načine na koji se te radnje izvršavaju, ali se njima, zapravo, insinuiraju kakav je naš stav prema drugima. Ukoliko primenimo metodologiju koja se u objašnjenjima bihejvioralne zasnovanosti ovih leksičkih izraza obično koristi (卢 2003, Yu 2004; 孙 i 赵 2007 i dr.), gorenavedene lekseme možemo objasniti na sledeći način: kada smo suočeni s nekim prema kome ne gajimo visoko mišljenje, ili imamo snishodljiv stav, mi izbegavamo da ga gledamo pravo u oči, skrećemo pogled nagore ili u stranu i gledamo ga iskosa, možda čak i krajičkom oka, čime do izražaja dolazi beonjača. Upravo je ta bihejvioralna reakcija kognitivna osnova nastanka gorenavedenog izraza 26), čiju suprotnost predstavlja izraz 27). U slučaju idioma 28), neprekidno izgovaranje reči hvale, kao jedna vrsta ponašanja, služi da izrazi naš stav divljenja ili odobravanja koje osećamo prema nekome ili nečemu, što je još jedan primer konkretne realizacije konceptualne metonimije NAČIN OZNAČAVA STAV.

4. Situacija u drugim jezicima

I samo površna analiza drugih jezika (u ovom slučaju srpskog i engleskog), pokazala je prisustvo kognitivnih strategija sličnih onima u kineskom jeziku.

U srpskom jeziku reč *kičma*, tj. složenice i izrazi koje ona gradi koriste se u metaforičkom smislu ne bi li označile važne aspekte nečijeg karaktera, kao što su odlučnost, stamina, snaga volje i tome slično, što je ilustrovano sledećim primerima:

- 29) beskičmen, -a, -o (RSKJ): koji je bez kičme; *fig.* beskarakteran, puzav, poltronski;
- 30) beskičmenjak (RSKJ): 2. *fig.* beskarakteran čovek;
- 31) čovek jake kičme (RSKJ): odlučan, energičan čovek koji drži do svoga uverenja;

U engleskom jeziku u ovom prenesenom značenju koristi se leksema *backbone* čija se konkretna upotreba u kontekstu može ilustrovati sledećim primerom:

- 32) "(...) he has both the **backbone** and the brains and the determination to see us through this difficulty." (British National Corpus)⁹

⁹ Dostupno na: <https://corpus.byu.edu/bnc/> (datum poslednjeg pristupa 05.11.2017.)

Iako se na osnovu goreponuđenih primera, uočavaju sličnosti s kineskim jezikom na planu kognitivnih strategija, evidentno je i postojanje razlike na planu konkretnih jezičkih realizacija. Za razliku od kineskog koji koristi leksemu 骨 (/gǔ/, kost, kosti) koja ima opšte značenje, u srpskom i engleskom izbor je pao na tačno određenu kost koja daje potpornu ulogu čitavom telu, tj. kičmu ili backbone.

Ju (Yu 2001: 22, 24) je kroz primere pokazao da i u engleskom jeziku postoji semantička veza reči *face* s apstraktnim pojmom „karakter”, tako da o tome u ovom radu nećemo detaljno govoriti.

Što se načina izražavanja koncepta „stav” tiče, preliminarna i opet, površna analiza ukazuje da se i u srpskom i u engleskom primenjuju strategije slične onima u kineskom. Drugim rečima, i u ovim jezicima uočena je metonimija NAČIN OZNAČAVA STAV, što se može ilustrovati sledećim primerima:

- 33) gledati s visine (RSKJ): prezirati, potcenjivati;
- 34) gledati popreko (RSKJ): ne trpeti, ne mariti;
- 35) gledati krivim (prekim) okom (RSKJ): gledati zlobno, neprijateljski;
- 36) ne moći gledati očima (RSKJ): mrzeti, ne podnositi;

Očigledno da se i u srpskom jeziku, način na koji nekoga posmatramo koristi da označi naš stav ili mišljenje koje o njemu imamo. Slična situacija u engleskom jeziku može se ilustrovati sledećim idiomatskim izrazima:

- 37) to look down one's nose at someone/something (SEFR): gledati s nipodaštavanjem na koga/što;
- 38) to turn up one's nose (at someone/something) (SEFR): gledati s nipodaštavanjem (na koga/što);
- 39) to look askance at someone/something (SEFR): gledati s neodobravanjem na koga (što);

5. Zaključak

U ovom radu dat je kratak prikaz dosadašnjih rezultata do kojih su prilikom analize složenica i izraza iz kineskog jezika izgrađenih od reči za delove tela (somatizama) koji služe da označe apstraktne pojmove „karakter” i „stav”, došli kako drugi istraživači tako i autorka ovog teksta. Iz svega izloženog možemo zaključiti sledeće: 1. proces proširenja značenja bilo samih somatizama bilo složenica i izraza u čijem građenju one učestvuju, s domena telesnog (osnovnog značenja) na domen apstraktnog pojma „karakter”, odvija se posredstvom metaforičkih preslikavanja zasnovanih na ulozi koju određeni deo tela ima u ljudskom telu.

Osim toga, u procesu proširenja značenja učestvuju i metaforička preslikavanja kojima se fizičke osobine (iz bazičnog, taktalnog domena) preslikavaju na apstraktni domen karakternih osobina 2. Metonimija NAČIN OZNAČAVA STAV igra izuzetno važnu ulogu u nastanku složenica izgrađenih od somatizama 眼/目 (/yǎn/mù, oko, oči) i 口 (/kǒu/ usta) kojima se označava stav prema nekome ili nečemu. 3. Preliminarna pretraga u srpskom i engleskom jeziku pokazala je da iako genealoški vrlo udaljeni, ovi jezici ispoljavaju sličnost s kineskim na planu kognitivnih strategija koje upravljaju procesima semantičkih proširenja. Iako je potvrda o postojanju sličnosti na kognitivnom planu, a u vezi sa gorenavedenim somatizmima, između kineskog i engleskog bilo i ranije (između ostalih: Yu 2001, 2004, 2009; 张 2003; 齐 i 王 2007; 覃 2008), ova vrsta sličnosti između kineskog i srpskog za sada nije dovoljno ispitana. Pitanje koje ostaje za neko buduće istraživanje, a koje se tiče kontrastivne studije ova dva jezika jeste kolika je ta sličnost i u kojoj je meri strategija korišćenja konkretnih somatizama u izrazima kojima se označavaju apstraktni pojmovi „karakter” i „stav” primenjena u srpskom u poređenju s kineskim jezikom.

Literatura

- Croft, W. & D. , Cruise [克罗夫特, 克鲁斯]. 2006. *Cognitive Linguistics* [认知语言学]. 北京: 北京大学出版社. (Originally published by Cambridge University Press in 2004).
- Jovanović, A. 2009. 概念隐喻论与汉语人体词及其相关表达研究——“人体”在概念化过程中的作用 (neobjavljena doktorska teza), Peking: Pekinški Normal Univerzitet.
- Jovanović, A. 2016. Uloga tradicionalne medicinske teorije o pet glavnih i šest pomoćnih organa u procesu konceptualizacije i građenja vokabulara kineskog jezika, u *Orijentalističko znamenje: sećanje na Mariju Đukanović (1923–1983)*, A. Mitrović, ur., 275–285. Beograd: Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu.
- Lakoff, G., M. Johnson. 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. Espenson, J. & Schwartz, A. (compiled) 1991. Master Metaphor List, Second draft copy, dostupno na: <http://araw.mede.uic.edu/~alansz/metaphor/METAPHORLIST.pdf> (datum poslednje posete 04.11.2017.)
- 卢卫中. 2003. 人体隐喻化的认知特点. 外语教学 24/6, 23-28.
- 齐振海、王义娜. 2007. “心”词语的认知框架. 外语学刊 1, 61-66.
- 孙红娟、赵宏勃. 2007. 汉韩“眼”的隐喻对比研究. 语言文字应用 dec, 166-170.
- 覃修桂. 2008. “眼”的概念隐喻——基于语料的英汉对比研究. 外国语 31/5, 37-43.
- 向二兰. 2007. “脸”的隐喻意义探源. 外语学刊 3, 28-31.

- Yu, N. 2001. What does our face mean to us? *Pragmatics and Cognition* 9 (1), 1–36.
- Yu N. 2004. The eyes for sight and mind. *Journal of Pragmatics*. (36), 663–686.
- Yu N. 2009. *From Body To Meaning in Culture*, Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- 张建理. 2003. 英汉多义词异同研讨: 以“脸”、“面”为例. *外国语* 4, 54–58.
- 找倩. 2007. 汉语人体名词词义演变规律及认知动因. 北京语言大学博士论文. (doktorska teza), Peking: Pekinški Univerzitet za jezik i kulturu.

Rečnici

- 北京外国语大学英语系词典组编. 1997. 《汉英词典》(修订版缩印本). 北京: 外语教学与研究出版社.
- 谷衍奎. 2003. 《汉字源流字典》. 北京: 华夏出版社.
- Kovačević, Ž. 2002. *Srpsko – engleski frazeološki rečnik*, Beograd: „Filip Višnjić”.
- Stevanović, M. (...) i dr. (ur. odbor). 1990. *Rečnik srpskohrvatskoga književnog jezika* (2. fototipsko izd.). Novi Sad: Matica srpska.
- 王力主编. 2000. 《王力古汉语字典》(2007重印). 北京: 中华书局.
- 中国社会科学院语言研究所词典编辑室编. 2005. 《现代汉语词典》(第5版). 北京: 商务印书馆.

Online sources

- British National Corpus, dostupno na: <https://corpus.byu.edu/bnc/> (datum poslednjeg pristupa: 05.11.2017.)

BODY PART WORDS IN COMPOUNDS AND IDIOMATIC EXPRESSIONS IN CHINESE LANGUAGE THAT ARE USED TO EXPRESS ABSTRACT CONCEPTS RELATED TO SOMEONE'S CHARACTER AND ATTITUDE

Summary

This paper offers an introduction to the ways abstract concepts “character” and “attitude” are expressed in Chinese language through compounds and expressions which have a body part word as their constitutive element. It presents the research results of other researchers both from China and abroad as well as some insights the author of this paper has had during her analyses. More specifically, the paper analyses the compounds and expressions with body part words 骨 (/gǔ/, bone, bones), 心 (/xīn/, heart), 脸/面 (/liǎn/miàn/, face), 眼/目 (/yǎn/ mù, eye, eyes) and 口 (/kǒu/, mouth) and cognitive mechanisms that govern these semantic extensions. Apart from that, it also offers a preliminary comparison between Chinese, Serbian and English which proved similarities at cognitive level.